

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési díjak:

Egész évre 8 korona, fél évre 4 korona, községi jegyzőknek és tanítóknak egész évre 6 korona.

Magánhirdetések díja:

Négyszer hasábozott garmond sorért 10 fillér.

Hivatalos hirdetések díja:

Egyszeri közlésért, tekintet nélkül a szöveg nagyságára, nyugtábellyel és támlappal együtt 6 korona.

Nyilttér soronként 60 fillér.

Többszöri hirdetésnél kedvezmények nyújthatnak.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénzküldmények és hirdetések a kiadóhivatalhoz czímezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadtnak el.

A Bem-tér megnagyítása.

A szilágy-somlyói m. kir. pénzügyügyi szakasz elhelyezésére szolgáló és a Bem-térre levő, a kir. kincstár tulajdonát képező házon keletkezett falrepedések következtében a zilahi m. kir. pénzügyigazgatóság megkereste a zilahi államépítészeti hivatalt, hogy vizsgálja meg az épületet, hogy nem-e tartja azt életveszélyesnek?

Az államépítészeti hivatal az épületet megvizsgálta és kimondotta, hogy az életveszélyes. Ennek következtében a rendőrség is beleavatkozott a dologba és a pénzügyőrség azonnali kilakoltatását követelte.

A mint értesültünk, az ügy a m. kir. pénzügyminiszteriumot is megjárta és a műszaki vélemény alapján az is úgy határozott, hogy a pénzügyőri szakaszt ki kell onnan költöztetni.

Már most ez a kincstár tulajdonát képező épület terjedelmes beltelkével adig fog ott állni, míg a kincstár vagy arra szánja el magát, hogy épít egy új házat, vagy pedig eladja az egész telket.

Bölöny Bálint városunk rendőrfőkapitányának egy kitűnő eszméje az, hogy a városnak azt az indítványtette, hogy a város tegye meg a szükséges lépéseket arra nézve, hogy ezt a telket a kincstártól szerezze meg és annak elében gondoskodjék a város egy másik megfelelő helyről, a hová a kincstár az esetben, ha építeni akarna, építhessen. Erre azonban aligha lenne szükség, mert a kincstárnak ugyancsak a Bem-téren van egy megfelelő nagy telke, a hol jelenleg a kir. állampénztár és a pénzügyőrség van elhelyezve és ha építenni akar, oda építhet.

Ha Bölöny Bálintnak ez az egészsé-

ges indítványa visszhangra talál és a város könnyű szerrel — mert számolnunk kell a város zilált anyagi viszonyaival — úgy ezt a telket, mint pedig a jelenlegi posta és távirda épületet, mely szintén a kincstár tulajdonát képezi, megszerezheti, akkor ez Szilágy-somlyóra nézve a szó szoros értelmében véve korszakalkotó fordulat lenne.

Mi hisszük, hogy a város képviselő testülete nem fogja elszalasztani ezt az alkalmat és mindent el fog követni, hogy ezt a telket a város tulajdonába kerítse. Ilyen alkalom aligha kínálkozik többé, hogy a mi városunk szerencsétlen viszonyain könnyű szerrel segíteni lehessen.

Igen sok előny lenne ez erre a városra nézve, a melyben az eddig emelt középületek mintha szándékosan építettek volna úgy, hogy a város külsinét ne emeljék. Hogy többet ne említsünk, ott van az agyonépített kir. járásbíró-sági épület, melyben a két járásra szóló telekkönyvnek már csak egy kis fülke-féle szoba jutott; az állami elemi iskola, olyan helyre kerültek, a hol nem érvényesülhetnek, mint monumentális épületek. Az állami elemi iskolával határozott bujdosít játszottak és pedig sikerülten. Oly annyira, hogy csak az látja és találja meg, a kit oda vezetnek. Tessék ezt az épületet a Bem-tér körül fölépítve elképzelni! Mennyire emelné ez a város látképét, melynek elragadó vidéke és természeti szép fekvése ilyen is megkíván. Ehhez érzék kell!

Hogy miért lenne jó a városra nézve ezen telek megszerzése, azt hisszük mindenki tudja, mert az épület lerombolása által, ha az a telek a Bem-térhez csatoltatik, olyan piacterünk lenne, a melyre büszkének lehetnénk, mert ezáltal heti-

vásáros napokon a piac nem lenne négy fős, hanem egy helyen, a mi úgy a termelőkre, mind pedig a fogyasztókra egyformán nagy előny.

Szóval: itt az idő, most vagy soha! Ilyen kínálkozó alkalom soha sem lesz többé. Ez olyan kedvező, hogy ehhez hasonló többé nem állhat be. Mert vagy épített a telekre a kincstár, vagy pedig eladja a telket magánosnak. Mindkét esetben végkép elesnék a város attól, hogy ezt a helyet tulajdonába kaparítsa, melyre hogy szüksége van, minden kétségen felül áll. Ha esetleg most nem is oly égetően szükséges, de jöhet idő, a mikor kellene s a mikor aztán semmi áron sem lesz megszerezhető.

Mi részünkről Bölöny Bálint ezen a városra nézve üdvös indítványát életrevalónak tartjuk és melegen ajánljuk, hogy a város képviselő testülete a telek megszerzésével komolyan foglalkozzék, mert annak megszerzése, tekintettel arra, hogy a kincstárral való tárgyalásról van szó, aligha fog valami rendkívül nagy nehézségekbe ütközni, vagy legalább is olyan anyagi nehézségek nem lesznek, a melyeket a város zilált anyagi viszonyai nem győzhetnének le. Nem szabad az ilyen dolog felett közönyösen napirendre térni, hanem lépéseket kell tenni, melyek ez esetben eredményre vezethetnek.

L—g.

Gyermekeknevelés.

Nyár van, olyan forró nyár, aminőre, mint mondani szokták, azok a bizonyos legöregebb emberek sem emlékeznek. Szerte az országban rettenes a szárazság, a föld éléskamrája veszedelemben

van. A gazdák panaszkodnak, a kereskedők kétségbeesnek és a magánember sötét szemmel nézi a felhőtlen eget, amely mint valami tűzpalást borul a földre.

Mintha a hét szűk esztendő következnék ránk. A természet irgalmatlan és nem törődik azzal, hogy egyetlen szűk esztendő elég az emberiségnek arra, hogy milliók életre szóló nyomorúsága következék belőle.

Ez a forró, afrikai nyár egyébként is sok veszedelmet jelent. Az idő ez abnormitása a természet változásának, az időszakok eltolódásának szomorú jele. Mi, akik megszoktuk a természet egy esztendei életének pontos matematikai elosztottságát, kimért, elhatárolt négy részre bomlását, megriadva vesszük észre, hogy nincs már tavasz, nyár, ősz és tél. A tavaszról vörheny lett, a nyárból napszúrás, az őszből malária s a télből influenza. Az év elosztottsága tehát nem a természetrajzzal, hanem az orvostudománnyal került összefüggésbe. Evről-évre több és több betegség zúdul az emberiségre. Közegészségügyi statisztikák tanúsága szerint a föld kerekéségén átlag száz egészséges emberre esik tíz. A természet tehát, amely életet ad, így tizedeli meg az életet.

Nagy dolog ez. Elriasztó képét festi a beteg világnak. Természetes, hogy ilyen körülmények között az emberi gondoskodásnak fő tárgya ma az egészség. Az anyagi világ épülete roppant össze, ha romlott a levegője, nedves, dohos, penészes a talaja.

Az orvostudomány megfeszült akarrattal küzd a felszaporodott betegségek ellen. Van egy betegség, egy veszedelmes kór, amely diadalmasan sivit végig a földkerekségen. Belefúj a föld kebe-

A „Szilágy-Somlyó” Tárczája

Both Piroska.

I.

Nápoly ellen vonult Lajos serge,
Véle a hon derék bajnoki,
Bért hogy osszon áruló felekre
S testvér jogát vérről vágja ki.
Kendi László hadra váltva kedvét
Odahagyta szeretője koblét.

Visszasüt a hunyó nap sugára,
Hegyek ormát bibor festi meg,
Hol Piroska dölve ablakára
Epedezve sirdogál, remeg:
Harcotüzeben félhalál az élet,
Ifjuságra nincsen ott kímélet...

Szürke ménnek leng amott sörénye,
Kendi sarja ugratott olyat...
Fölvillan a fedő vérték fénye,
S hogy leszál a méla alkonyat,
Hadviselte, porlepte ruhába
Három bajnok köszönt be a várba.

Both Salamon, a hatalmas várur,
Hosszu sebbel férfi homlokán,
És nyomában régi jóbarátul
Kendi László lépeget lován.
Ki légyen a harmadik levante,
A leányka kérdeni se merte.

Rég időnek hallgatott szerelmén
Piroskának lángja föllobog,
S atyja előtt így szól esdekelvén:
„Mi csak együtt leszünk boldogok,
Együtt hordunk szívünkben szerelmet,
Szerencsénket áldja meg kegyelmed!”

„Nem úgy lányom, felel Both sötéten,
Másnak írom kezéd birtokát!
Itt ez ifju — a halálnak értem
Préda gyanánt tette föl magát;
Míg tűr a sors, hozzá köt a hála:
Néki légy hát gyűrűzött araja!”

Piroskának köny fakad szeméből,
Both Salamon szigorral tekint,
Kendi László szíve-agya szédül,
És az ifju — áll a szó szerint.
Három ajkon hangzik egy kiáltás:
„Fegyver-élen átok avagy áldás!”

II.

Hej, de zajos Both Salamon vára!
Mintha volna esküvő vagy tor,
Virradatig vig tivornya járja,
Muzsika szól, szívet gyújt a bor.
„Rajta fiuk, mond a gazda, rajta!”
És italát fenéig kihajtja.

Dúl a jókedv egyre hangosabban,
Forr az érzés, vesz a gondolat,
Messzebúgva midőn a kürt harsan
Háromszor is lenn a vár alatt.
Kiürülnek csorduló kupáik,
És a láma hallgatásra válik.

Iratos nép küzdőteret árkol,
Ahol eldől majd a győzelem,
Both Piroksa szorongva a várból
Tekint végig a vívőhelyen;
Kendi László s a kóbor levante
Szilaj tüzzel, merőn állnak szembe.

Majd lecsapnak vad, haragos vésszel,
Mintha látnál kettős szélvihart;
Dárda nyele törten ugrik széjjel,
Cseng a páncél, szikrázik a kard.
László vitéz egyre fűgőbb léssen,
— Harcosfele hódolásra készen.

Váratlanul, mint villám ütése,
Gyorskövet jó, mondja az okot;
A királytól vagyon küldetése:
Kendi Lászlót, a hős bajnokot
Keresse föl élve, holtra-válva,
S vigye hozzá úgy, ahogy találja.

Követszóra, királyi pecsétre
Abbahagyják a végviadalt,
S Kendi László, a hű apák vére,
Lajos király udvarába tart.
Piroskához így szól búcsuzóra:
„Visszajövök hétfő virradóra.”

III.

Szép a rózsza, míg a dér nem bántja,
S hervadozva földre nem konyul;
Piroksa is szép volt, ámde bája
Tört szíromként fonnyadozva hull:
Hasztalan fut teremről teremre,
Nem lel írat tépdelő keserve.

Kendi László vajjon merre mentél?
Megbűvölt a király-adomány?
Galambszívű, sugár kedvesednél
Többet ér a fejedelmi lány?
Ő a kegyet megköszöni szépen,
De Piroskát nem adja cserében.

Repesve tér Salamon várába,
Előtte éj, töretlen utak;
Megosuszamlik nyerges lova lába —
„Rajta!” — kiált a kóbor lovag:
Cinkosival merészen kirobban
S László vitézt ott vesztí a porban.

És azután nap-nap után eljő
Ostromolni hévvel a leányt:
„Ember előtt kétes a jövődö,
Minden oda, ha időnk lejárt;
Untató a szerelmek szökése,
Ha képünkre a bú nyomot vése.”

„Messze van ő! meg se látod itten!
— Mond nevetve az új jövevény —
Minek is gyűjt sötét szemeidben
Jócsillagot a játszi remény?
Feledd tehát! Int a földi éden
Elvonulva váram rejtekében.”

Piroksa meg egyre hidegebb lesz,
Mintha óná titkos sejtelen...
Szója sincs az ifju idegenhez
Nap lementén, derűs reggelen;
Visszaretten, ha felé visz utja,
Mért menekszik? okát ő se tudja.

IV.

Letűz a hold a szendergő tájra,
Még Piroksa ébren ül s remél.

lébe, amely lázasan zihál tőle. Ez a betegség a tüdővész.

Igy áll a világ központjában az emberiség a felvilágosodottság, a fejlődés, a tökéletesedés XX. századának elején. Beteg, ványadt és halódó. Es ez az emberiség, amely örült rohamban tör előre a haladás útján, hogy évmilliók gránitalapjait rakja le, ez az emberiség maga oly rövid életre van ítélve.

Ezen segíteni kell. De hol kezdjük a segítséget? Csak egy felelet lehet erre: a gyermekeknél. Aminthogy beteg, elhanyagolt palántából nem lehet terebélyes, árnyékos, dus lombu fa, úgy cse-nevész gyermekekből sem válhatik élet-erős, közhasznú tényezője az emberi haladásnak, az életnek. Mentsük meg a gyermekeket.

Nem beszélünk itt arról, hogy már a nagy gyermekhalandóság is kötelezővé teszi a társadalom gondolkodóinak, hogy a gyermekmentés eszközeivel, módjaival foglalkozzanak, elég, ha rámutatunk arra a sápadt, szomorú hadra, amely gyermekeivel reménység nélkül, ígéretek nélkül, a nyomorúságos, szenvedő életre eljegyzettek nagy, lázasfényű, beteg szemével néz rövid nagykorúsága elé.

Mentsük meg a gyermekeket. A közegészségügy öreinek nagyobb gondolkodása kíséri a gyermeknevelést. Ahol a szülő nem jó szülő, ahol a nyomorúság, a szegénység elvonja a tisztaság, a higiénikus táplálkozás, az egészséges életmód feltételeit, ott lépjen közbe a társadalom, lépjen közbe a szegények, nyomorultak, szenvedők és elhagyottak gondviselője, istápolója, örökös angála: a humanizmus.

Segítsünk a gyermekeken és segítsünk magunkon. Mentsük meg ifjú véreinket és megmentjük magunkat, megmentjük az emberiség életét, sok-sok évezreknek nemzedékeit. A természet elpártolt tőlünk. Veszedelmeket, betegségeket zudít ránk. Legyünk ur a természetben. Diadalmaskodjunk rajta, úgy a hogy véges emberi képességünknek megadatott. Ha akadt egy Franklin, aki az ég zengő villámát le tudta vezetni, meg tudta szelidíteni, álljon össze az egész

társadalom s talán együttesen lesz annyi ereje, hogy a kórok, betegségek életoltó villámait is elszigetelje az emberiségtől.

Á. T.

Városi közgyűlés

Szilágy-somlyó város képviselő testülete folyó évi augusztus hó 6-án d. e. 10 órakor a városháza tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart.

A gyűlés tárgyai:

- 1) A nagyméltóságú vallás- és közokt. m. kir. miniszter urnak 52,263—1904. sz. leirata és ennek kapcsán a vármegye alispánjának 8407—1904. kgy. sz. rendelete a szilágy-somlyói ovoda építése ügyében.
- 2) A nagymélt. belügyminiszter urnak 58,705—1904. számú leirata és annak kapcsán a vármegye közigazgatási bizottságának 1565—1904. számú intézkedése a városi gyámpénztár kezelése ügyében alkotott szabályrendelet tárgyában.
- 3) Barta Károly és társai városi képviselők indítványa a város területén furt, esetleg ártézi kut létesítése tárgyában.
- 4) Az állam által ujonnan építendő vas-hid építési felügyelőségének megkeresése a régi hid feljáróját képező területen lévő és állami uttestet képező kavics és kőanyag megváltása tárgyában.
- 5) Bölöny Bálint rendőrkapitány indítványa a város belterületén, a Bem-téren fekvő és a kereskedelemügyi kincstár, valamint a pénzügyi kincstár tulajdonát képező telkeknek a város által leendő megvásárlása tárgyában.
- 6) A szilágy-somlyói m. kir. pénzügyőri biztosság megkeresése az állami bor-, hús- és szeszfogyasztási adópótlékoknak az 1905., esetleg az 1906. és 1907. évekre leendő biztosítása iránt egyezkedési tárgyalás határnapjának kitűzése tárgyában.
- 7) A szilágy-somlyói kir. járásbíró 26. II/3. B.—1904. számú végzését, az abban tárgyalt ügynek fegyelmi uton leendő elbírálása céljából átteszi.
- 8) Helyettes polgármester előterjesztése a városi közmunkavállalás árának 1905. évre leendő megállapítása tárgyában.
- 9) Bölöny Bálint rendőrkapitány kérelme szabadságidő engedélyezése iránt.
- 10) Kedves János városi pénztárnok kérelme szabadságidő engedélyezése iránt.
- 11) Papp Tódor városgazda kérelme a telekkönyvi átalakításnál teljesített bizalmi férui teendőiért tiszteletdíj megadása iránt.

12) Id. Roszi Károly kérelme városi pótdó törlése iránt.

13) Nyiszi József szilágy-somlyói lakos ajánlata a piaci sorbolt IV. számú helyiségnek bérletére vonatkozólag.

14) Rotschild Dávid szilágy-somlyói lakos ajánlata a piaci sorbolt IV. számú helyiségnek bérletére vonatkozólag.

Szilágyvármegye szabályrendelete a zugiskolákról. *)

1) §. Zugiskolának nyilvánítatik minden tan- és nevelőintézet, mely több gyermekeknek a népiskolai tantárgyakra együttesen lenedő tanítása és nevelése végett anélkül tartatik fenn, hogy a fentartók külön egyházi (hit), vagy polgári községet, vagy jóváhagyott alapszabályok mellett iskolai célokra működő társulatot (egyletet) képeznének, vagy a fentartó magán egyének az ily intézetek fentartására az 1868. évi XXVIII. t. c. 15—21. §-ai értelmében való jogosultsága a vallás- és közoktatásügyi miniszter által elismertetett volna.

Zugiskolának tekintendő továbbá: az oly talmud-thóra-iskola is, melyet nem az izraelita hitközség tart fenn, vagy amely nem a hitközség felelős felügyelete alatt áll; amelynek tanítója nem Magyar állampolgár;

amelyben a vallás oktatásán kívül világi tantárgyak is taníttatnak, anélkül, hogy az iskola a törvény értelmében, népiskolának elismerhető volna.

2) §. A zugiskola az illetékes járási főszolgabíró, vagy városi polgármester útján, a jelen szabályzat 5. §-ában körülírt előzetes vizsgálat után bezárandó és növendékei a községbeli, vagy városbeli egyéb iskolába való járásra hatóságilag a tankötelezettség alapján kényszerítendők.

3) §. A zugiskola létesítése, fentartása, az abban való tanítás és a tanköteleseknek zugiskolába járatása az 1879. évi XL. t. c.-be ütköző kihágást képez, mely felett azon köz-igazgatási hatóságok, illetékesek bíraskodni, melyeket az 1880. évi XXXVIII. t. c. 41. és 42. §-a kijelöltek.

4) §. A 3. §-ban megállapított kihágás büntetése 100 koronáig terjedhet pénzbüntetés, melylyel a zugiskolákat létesítők, fentartók, a zugiskolák tanítója, valamint a zugiskolába járó minden egyes gyermek után a szülők sujtandók és melynek behajtathatlan-

*) Ujból alkotottat Szilágyvármegye köz-törvényhatóságának Zilahon 1904. évi július 5-én tartott rendkívüli közgyűlésben.

sága esetén az 1879. XL. t. c. 22. §-a nyer alkalmazást.

5) §. A járási főszolgabíró, vagy rendezett tanácsú városban a polgármester a zugiskola bezárása iránt annak fentartóival az iskola törvényes jogosultságának kimutatása végett a kir. tanfelügyelő belevonásával tárgyalást tartani s a zugiskola létéről s annak bezáratása iránt leendő érdemleges intézkedéseiről és pedig a jelzett tárgyalásról előzetesen a kir. tanfelügyelőt értesíteni, a bezárásra nézve, érdemleges határozat hozatal előtt, a kir. tanfelügyelőség véleményét kikérni köteles.

6) §. Jelen szabályrendelet kormányhatósági jóváhagyás után szabályszerűleg kihirdetendő s a kihirdetést követő negyedik napon lép életbe; határozmányai az életbe léptetés előtt keletkezett zugiskolákra is kiterjednek.

Tudnivalók

a zilahi ev. ref. Wesselényi-Kollégiumban az 1904—5. iskolai évre vonatkozólag.

(Folyt. és vége.)

A szegénytanulók segélyalapjából mintegy 40—50 tanulót láthatunk el részben tankönyvekkel, esetleg tanszerekkel is. Az erre vonatkozó irások, külön folyamodványok a beiratások nyújtandók be az igazgatóhoz, határozottan megjelölve a szükségletet, melynek fedezését folyamodó a szegénytanulók alapjából megnyerni óhajtja.

A jövő 1904/5. iskolai évre internátusunkba és konviktusunkba 100—110 tanulót veszünk fel. Akik az internátusba felvétetnek, azok, ha csak az ellenkezőre fontos ok nincsen, a konviktusnak is kötelezett tagjai. Az internátusba és konviktusba való felvételért írásban kell folyamodni az igazgatóság-hoz augusztus 15-ikéig. Később folyamodók kérvényei csak abban az esetben vétetnek figyelembe, ha az addig jelentkezőkkel az összes helyek be nem telnek.

Díjak a konviktusban: egész díj 200 korona, $\frac{1}{4}$ kedvezményes hely díja 150 korona, $\frac{1}{2}$ kedvezményes helyé 100 korona, $\frac{3}{4}$ kedvezményes helyé 50 korona egy egész iskolai évre, melyért a tanulók a közbeeső szünidők kivételével naponként reggelit, ebédet és vacsorát kapnak. A konviktus minden tagja fizet azonkívül felszerelés használatáért egy évre 4 koronát.

Ingyenes kedvezményes helyeket, különös tekintettel érdemlő eseteken kívül csak jó magviseletű és jó előmenetelű tanulók nyerhetnek el.

Akár ingyenes, akár kedvezményes hely-

„Ahol robog szürke paripája! . . .
Páncélja roncs . . . a homloka vér! . . .
Nyelve néma . . . kiterjesztett karja
Olyan, mintha ölelni akarna! . . .“

Kakas szólal, felén van az éjjel,
Szellő suhan a lombokon át.
Piroska fut égő szenvedéllyel
Fogadni a képzelet fiát.
— Hétfő napon magas fok aljába'
Holtan feküdt Both Salamon lánya.

B. Takáts Lajos.

Ibrahim rózsái

Irta: Gottier Lajos.

A kis ház, ott a város végén, alig látszott ki a rózsák közül. Annak az Ibrahim-nak a háza, akit úgy hívtak, hogy „a rózsavizes török.“

Mert az öreg nemcsak a maga gyönyörűségére tartotta azt a rengeteg sok rózsát, hanem hasznát is húzta belőlük.

Finom rózsavizet csinált, amit aztán jó pénzen eladott a kis város lakóinak. Azok gyakran fölkeresték, ha szükségük volt rá. Mert, hogy a rózsavíz sok mindenre jó, aki bölcsen tud vele élni. Az igaz, hogy Ibrahim sokféle rózsavizet árult s mindenkinek olyat adott, a milyenre éppen szüksége volt.

Az egyik fajta rózsavíz a fájós szemet gyógyította. Valóságos csodákat művelt szemfájás ellen. A másik fajtától pedig olyan patyolat-fehér lett a lányok arca, mint a leeselet hó. Olyan rózsza is volt, amelyiket süteménybe is használtak. Csak egy csöpp kellett belőle s finom ízt adott az ünnepi kalácsnak. Megnyalhatta utána a száját még a vicispán is.

A husvéti rózsavize pedig, amivel a legények megöntözték a lányokat, az meg éppen olyan híres volt, hogy a harmadik vármegyéből is eljöttek érte. Csodálatosan édes, bűvös illata volt, amely megvesztegette a

leány szívét s belebolondította a legénybe, aki megöntözte vele.

Természetesen ennyi sokféle, csodás hatású rózsavizhez, sokféle rózsára is volt szükség. Volt is egy néhány száz fajta Ibrahim kertjében, amelynek kellő közepén állott a kis ház, hol a fehér szakállú török az ő szépséges szép leányával, a fekete szemű Dalmával együtt lakott.

Ibrahim sok évvel ezelőtt szakadt ide Magyarhonba, nagy Törökországból. Akkor még a szakálla fényes, fekete volt, a leánya pedig olyan csöpp, mint egy rózsabimbó. Dalma azóta pompás nyíló rózsává fejlődött. Apjának a szakállát pedig megcsipte a dér, majd ellepte a tél hava egészen . . .

Miért jött ide hazájából? Miért telepedett le itt, ahol egész más az élet, mint odaát náluk, hol az igazhívó muzulmánoknak már ezen a világon is hét mennyország gyönyörűsége kínálkozik?

Azt senki sem tudta . . .

A jó kisvárosiak eleintén sokat törték a fejüket. Fölkeresték a rózsavizes törököt, ha nem is volt rá szükségük s megkísérelték kivenni belőle élete titkát. De Ibrahim kevés beszédű ember volt. Szívesen kiszolgált a látogatóit, ha szükségük volt rózsavizre. Udváras, nyájas volt mindenkihez. De ha fölőleges szót akartak kivenni belőle, rögtön állig begombolkozott. Lesütötte álmos nézésű, sötét szeméit, végig simította hosszú szakállát és hallgatott . . .

Nem volt rá nézve más ezen a világon, csak a rózsái.

Ott foglalatzkodott napestig leányával a kertben, vagy a kis házban, ahol a finom rózsavizet csinálta.

A jó kisvárosiak belátták, hogy hasztalan minden kíváncsiaskodás és nem alkalmatlankodtak többet Ibrahimnak fölőleges kérdésekkel . . .

*

Volt a sok száz rózsza között Ibrahim kertjében egy rózsabokor, amely valóságos csodárázsákat termelt.

A virág maga nem volt nagyobb más

közönséges rózsánál. A színe azonban a nap és az időjárás szerint változott.

Csodálatos virág volt ez!

Tavaszi hajnalhasadéskor halványrózsaszín volt, mint a fölkelő nap, mely a felhők közül buvik elő. Nyári nap hevénél, öreg ebéd idején pedig tündöklő aranyárga színt vet föl a virág. Minden egyes szirma mintha sugarakat lövellt volna és amellet szinte átlátszó volt, mint az üveg. Napnyugtakor, ha biborlángban bucsuzott a napugár az ég alján a csodárázsza szirmai is biborszint öltöttek. Ha pedig vihar volt keletkezőben s haragos szürke volt az ég boltozatja, a rózsza is saját-ságos lilás, szürke színben játszott, míg csöndes, nyári estéken a bokor fehér rózsái kékes, ezüstös fényben tündökölték, mint a csillagos ég fejünk fölött.

Az illata pedig éppenséggel mesés volt. Benne volt abba a rózsza, a gyöngyvirág, az ibolya illata s mámorossá tette az embert, aki megszagolta.

Ezt a csodálatos rózsát Ibrahim sok évi fáradozás és buvárkodás után volt képes megteremteni, a legtrikább rózsafajok keresztezéséből. Csak egyetlen bokra volt belőle s az sem termelt három-négy rózsánál többet egy esztendő alatt.

Őrizte is az öreg, mint két szemefényét. Egész külön kis üvegházat építtetett neki, vasrostélyal körülve. Persze, hogy híre ment a virágnak messze-földön. Csodájára jártak az emberek. Oltást akart belőle mindenik. De Ibrahim nem adott volna senkinek, még csak egy zöld levelet sem, nem hogy virágot vagy szemzést. Pedig sok ezüstöt, aranyat ígértek már érte. A virágház kulcsát éjjel-nappal magánál hordozta. A nyakán csüngött egy aranyláncon . . .

*

Ibrahim egy délután bement a városba adóját kifizetni. Dalma egyedül volt odahaza. Edes apja rázarta a kert ajtaját és nyugodtan távozott. A szép török leány ott ült a kerítés mellett a lugasban, amely egészen be volt szöve kuszó rózsákkal. Csak annyi nyi-

lás volt a virágok között, hogy két kandi leányszem láthatott ki rajta az utcára . . .

Dalma kézimunkán dolgozott. Tarka selyemszövetre hímzett, arany-ezüstszállal. Egyszer, amint letette a munkát, s ott kucskált a rózsák között, érintetlen fiatal szíve nagyot dobbant és elárasztotta meleg vérről minden izét s szép arca lángba borult.

A kert kis ajtaja előtt kooi állott meg. A tüzes paripáknak aranyozott cimeres száma volt s a bakon cifra sujtások libériás kocsis tartotta a gyeplőt. Mellette keresztbefont karokkal ült egy inas, mereven mint a cövek.

A kocsiból egy ifju szállt ki . . .

Szőke volt a szakálla s az alakja délceg. Megrántotta a csengetyühuzót s a csengő éles, sivatg hangja egészen betöltötte a kis porta csöndjét. Aztán ismét elcsöndesült minden. Semmi sem hallatszott, csak Dalma szívének dobogása . . . A leánya úgy meghúzódott a lugasban, mint kis madár a fészkekben, amikor vihar közeledik.

De két szemét azért nem vette le a nyílásról. A szőke ifju közelléte mintha megbüvölte volna.

Aztán ismét megszólalt a csengő s utána ismét elcsöndesedett minden.

— Hej! Nincsen itt senki?

És az idegen olyan erősen megrázta a kert ajtaját, hogy Dalma azt hitte, betörik.

— Nincsen itthon az édes apám. (A lány alig hallotta a saját hangját, szíve heves dobogásától.)

Az ifju arra fordította a fejét, ahonnan a hang jött.

— De én be akarok menni! Messze földről jöttem s nincs sok vesztegetni való időm.

Hangja határozott és parancsoló volt. Meglátszott rajta, hogy nincs szokva ellenmondáshoz.

— Nem lehet — felelt Dalma félénk, határozatlan hangon.

— No hát, majd meglátjuk. S a másik percben az ifju átvette magát a kerítésen. . . Aztán egyenesen a lugasnak tartott.

ért folyamodók tartoznak kérvényükben kijelenteni, hogy kérelmük nem teljesítése esetén fizetés mellett is belépnek-e a konviktusba és internátusba, vagy nem.

Azok a vidéki tanulók, akik „Szilágy-vármegyei millenniumi“, „Rédiger Eszter“, „Balogh Pál“, esetleg „Bydeskuty Helena“-féle ösztöndíjat nyernek, az internátusnak és konviktusnak kötelezett tagjai s amennyiben emez ösztöndíjuk nem lenne elég konviktus és internátusi díjaik fedezésére, a különbözetet fizetni tartoznak.

Az internátusban, hol a felügyeletet két tanár gyakorolja, a főlveendő tanulók lakást, fűtést, világítást kapnak. Díjak; egész évre 56 korona, illetőleg 46 korona; amazért felső, emezért alsó (karikás) ágyat kap a tanuló. E díjakért a tanuló orvosi gondozásban is részesül, de a gyógyszerek árát a szülő fizetni tartozik; súlyos vagy ragályos betegség esetén azonban az internátusból a szülők költségén a kórházba, vagy haza szállíttatnak. A belakók kötelesek a szünidőre hazamenni.

Ingyenes helyekre jó magaviseletű és legalább jó előmeneteli tanulók folyamodhatnak. 6 koronát azonban az ingyenesek is tartoznak fizetni. A konviktus és internátusi kedvezmény nem okvetetlenül kapcsolatos.

Minden internátusi tagnak kell hoznia egy 180 cm. hosszú és 80 cm. széles vaságyba való szalmazsákokat, egy párnát, egy paplant, legalább két rendbeli ágyhuzatot, 4 inget, 4 lábravalót, 2 törülközőt, 2 hálóinget, 4 pár harisnyát vagy kapcát. Agytakarót, széket, szekrényt s mosdótálat az intézet ad. Ládák a lakoszobákban nem tarthatók.

Az internátusba beköltözhetnek a tanulók szeptember 1-től kezdve; a konviktus is szeptember 5-dikén, az isk. év megnyitása napján, délben nyílik meg.

I. Tandij s egyéb díjak.

I. félévre. II. félévre.

Egész tandij fizető . . .	36 K.	20 K.
Fél „ „ . . .	26 „	10 „
Tandijmentes	16 „	— „

Ezek a díjak az igazgatónál fizetendők: az I. félévi a beiratáskor, a II. félévi legkésőbb február hónapban.

II. Internátusi díjak.

I. részlet. II. részlet. III. részlet.

Felső ágyas díja 26—K. 15—K. 15—K.	
Alsó „ „ 21— „ 12:50 „ 12:50 „	
Ingyenes 6— „ — „ — „	

Ezek a díjak Nagy Sándor internátusi vezető tanárnak fizetendők, még pedig: az I. részlet a beiratáskor, a 2. részlet a karácsonyi, a 3. részlet a husvétit követő első napon.

III. Konviktus díjak.

I. részlet. II. részlet. III. részlet.

Egész díj fizető 104 K.	50 K.	50 K.
1/4 kedvezményes 74 „	40 „	40 „
1/2 „ 54 „	25 „	25 „
3/4 „ 30 „	12 „	12 „
Ingyenes 4 „	— „	— „

Ezek a díjak Bécsér János konviktus vezető tanárnak fizetendők, még pedig: az I. részlet a beiratáskor, a 2. részlet a karácsonyi, a 3. részlet a husvétit követő első napon.

Kérem a szülőket, gyámokat, hogy ha a díjakat postai utalványon küldik, 4 fillér kézbesítési díjat is küldjenek s külön-külön az illető tanárok nevére címezzék.

A Szilágyvármegyei millenniumi ösztöndíjért folyamodhatnak Szilágyvármegyei illetőségű tanulók vallás és nemzetiségi különbség nélkül, kiknek az előző iskolai évben legalább is általános jó osztályzatuk volt és jó magaviseletük.

A kedvezményes folyamodók kérvényei mellé okvetetlenül csatolandó:

- a) szegénységi bizonyítvány;
- b) családi értesítő;
- c) községi hitelesített adókönyvi kivonat;
- d) új folyamodóknál iskolai bizonyítvány.

A segélyt megnyerők névsorát az igazgató legkésőbb augusztus 25-dikéig közzéteszi a Szilágyban és a többi vármegyei újságban. Az internátusba és konviktusba folyamodók külön is értesíttetnek.

Kiki annyi külön kérvényt tartozik beadni, ahányféle jótéteményért, vagy ahányféle ügyben folyamodik és (a felvételi-vizsgálat engedélyezését, tandíjmentességet és ingyenes tankönyvet kérőkön kívül) minden folyamondványt 1904. augusztus 15-dikéig kell beküldeni alulírtathoz.

Kinos Gyula,

a Wesselényi-kollégium igazgatója.

Különfélék.

— **OLVASÓINKAT** felkérjük, hogy előfizetéseiket megújítani, hátralékaikat pedig beküldeni sziveskedjenek.

— **Az ev. ref. egyház új lelkésze,** Zsigmond Károly, a kedden délutáni vonattal érkezett meg családjával együtt városunkba. Már a sarmasági vasútállomásra többen mentek az új pap fogadására. Ott Bogdán István áll. el. isk. igazgató-tanító üdvözölte csinos beszédben. A helybeli állomáson is szépszámu

közönség fogadta és az egyházközség nevében Nagy Ferenc gondnok üdvözölte.

— **Áthelyezések.** A nagyváradi róm. katolikus püspök Kovács Rezső zilahi káplánt Tasnádra s helyébe Barabás György kigyósi káplánt Zilahra helyezte át.

— **Házfelavatás.** Zovány községében folyó hó 21-én tartják az ujonan épült községházának felavatását, a melyen Ugron Gábor kerületünk országgyűlési képviselője is részt vesz és ő tartja az ünnepi beszédet. Városunknak több kedvelt alakja, úgymint Tamko Bella, Szakács Dalma, Mike István és Szénássy Miklós közre fog az ünnepélyen működni. A rendezőség buzgalommal fáradozik, hogy a vendégeknek lehetőleg minél nagyobb kényelmet és időtöltést szerezzen. Mint értesülünk, a rendezőség fáradsága nem fog kárba veszni, mert Szilágy-somlyóról is sokan készülnek az ünnepélyre.

— **Gyászhir.** Magyar-Gyerő-Monostori báró Kemény Ilona férj. Deutsch-Pavlovitz báró Mattencloitz Jánosé; férje Deutsch-Pavlovitz báró Mattencloitz János és gyermekeik: Ilona és János; Magyar-Gyerő-Monostori báró Kemény Árpád és neje Magyar-Gyerő-Monostori báró Kemény Árpádné sz. Széni Arabella fájdalommal jelentik szeretett testvérük, illetőleg sógoruk és nagybátyjuknak Magyar-Gyerő-Monostori báró Kemény Lászlónak élete 69-ik évében, Szilágy-Kövesden, folyó év és hó 24-én, reggeli 6 órakor végelegyengülésben történt elhunytát. Az ev. ref. egyház szertartása szerint folyó hó 25-én, d. u. 6 órakor fog Szilágy-Kövesden örök nyugalomra helyeztetni. Szilágy-Kövesd, 1904. évi július hó 24. Nyugodjék békén, csendesen!

— **Templombál.** A krasznai ev. ref. egyház templomépítési alapjának gyarapítására 1904. évi augusztus hó 7-én Krasznán, az olvasó egyetel termeiben nyári táncmulatságot rendez. Rendezőbizottság: Viski Pál, esperes, disznók, — Kövesdy Zsigmondné, Koritsánszky Ferenc, r. b. elnökök, — Zoványi Lajos, jegyző, — K. Nagy Béla, pénztárnok, — Vince Sándor, ellenőr, — Belle Gyuláné, Zoványi Lajosné, Altnöder Béla, Altnöder László, Belle Gyula, Boér Miklós, Csanádi Béla, Domokos Béla, Geréb Ádám, Lengyel Akos, Sarkadi Gyula, Tolokán Lukács, bizottsági tagok.

— **Posta-távirda köréből.** Posta-távirda gyakornokjelölti állásokra, miután üresedés nincs, pályázat hirdetve nem lesz és így a gyakornokjelöltek pályázaton kívül sem vétetnek fel.

— **Az ipartestület zászlószentelője** iránt, mely augusztus 20-án lesz, rendkívül nagy az érdeklődés. A rendező bizottság élén Moni Gyula kir. közjegyző, dr. Náduváry Jenő ügyvéd és Szabó György ipartestületi elnök állanak, a kik mindent elkö-

vetnek, hogy az ünnepély jól sikerüljön. A mint értesülünk, a zászlószentelő már is szép összeg folyt be az ipartestület pénztárába, a hová a zászlószentelő szánt összegek az ünnepély előtt, de lehetőleg augusztus 15-ig beküldendők. A társas ebédre, a melyen egy teríték ára 5 korona lesz, szintén szép számban jelentkeznek. Szóval: olyan fényes ünnepély lesz ez, melyhez hasonló aligha volt még nálunk. Az ünnepély sorrendjét a következőben közöljük: 1) Reggel 5 órakor ébresztő a szatmári m. kir. honvéd zenekarral és taracklövészekkel. 2) Reggel 8 órakor gyülekezés az ipartestület otthonában. 3) Reggel félkilenc órakor küldöttség menesztése a fővédnök és zászlóanyáért. 4) Reggel 9 órakor ezek ünnepélyes fogadtatása. 5) Reggel féltíz órakor felvonulás a rom. kath. templomba bevont zászlóval és katonazenekar kísérettel. 6) Reggel 10 órakor ünnepélyes szent mise és a zászló fölszentelése. 7) Isteni tiszteltet után kivonulás katonazenekar kísérettel a Bem-téren felállított dísz-sátorhoz, hol az ünnepély sorrendje ez: a) „Hymnus“, előadja a Polgári dalárda. b) „Hymnus“, eljásza a katonazenekar. c) Felekezeti lelkészek a zászlót megáldják és szegeiket beverik. d) Alkalmi beszéd, tartja Moni Gyula kir. közjegyző. e) Szegek beverése előre megállapított sorrend szerint. f) A zászlóanya átadja a zászlót az ipartestületi elnöknek, a ki záróbeszédet tart. 8) Déltűn 1 órakor társas ebéd a Városi Szálloda kerthelyiségében. Az ebéd ideje alatt cigány zene játszik. 9) Déltűn 3 órakor a zászlószentelő folytatolagos beverése az ipartestület otthonában. 10) Este 8 órakor a Báthory-várkertben hangversenyt egybekötött táncmulatság, melynek műsora ez: a) Nyitány. Előadja a katonazenekar. b) Alkalmi szavaltat. c) Egyveleg. Előadja a Polgári dalárda. d) Tánc. A táncdarabokat a katonazenekar a cigány bandával felváltva fogja játszani. Az esteli mulatság belépő díja személyenként 2 korona.

— **Vízbe fullt.** Pap Zaharia badacsonyi lakos, 17 éves napszámos július 31-ik napján, az Acs Gyuri vizimalmában volt gabonát őrölni. A megörölt készlettel édes anyja haza távozott, a legény pedig visszamaradt, hogy a még őröletlen levő kis gabonáját a malomban megörölje. Mig az őrölés tartott, a fiú a kerekék körüli mély vízben meg akart fürödni, de alig ment bele a vízbe, elmerült és belefullt. A segítségre siető Acs György és Szilágyi György megmenteni nem tudták s már csak mint hullát húzták ki és a helybeli városi kórház halottas kamrájába szállították. Valóságos iróniája a sorsnak, hogy ebben a nagy szárazságban, mikor a Krasznafolyam vize oly sekély, hogy legtöbb helyen minden nagyobb baj nélkül száraz lábbal átal lehet rajta menni, valaki belefulljon.

— **Mulatság Szilágycsehbén.** A szilágycsehi ifjuság folyó hó 7-én a Hegyemegetti erdőben mulatságot rendez, melyre szóló idézőkészek következő szellemes formában küldettek szét. Idézés. N. N. terhelt a szilágycsehi ifjuság vigalmi tanácsának meg nem felelbezhető határozata alapján az 1904. évi augusztus hó 7-én d. u. 3 órakor a hegyemegetti erdőben levő hivatalos helyiségben, (kedvezőtlen idő esetén a községközség nagytérképében) tartandó gondú tárgyalásra, terhelként oly figyelemzettel idéztetik meg, hogy a tárgyalás távollétében is megtartatni fog. A tárgyalásra megidézettek az összes családtagok. Egyidejűleg felhivatik terhelt, hogy személyi 1 K. 20 f., család 2 K. 40 f. megjelenési díjat és kellő mennyiségű ételmet hozzon, mert az ott tartózkodás bizonytalan időig fog tartani. Italkról a vigalmi tanács gondoskodik. Szilágycseh, 1904. július hó 31-én. A Vigalmi bizottság.

— **Büvösrejtvényt,** számrejtvényt, tréfas rejtvényt tartalmaz az „Erdekes Könyvtár“ szépirodalmi folyóirat augusztusi füzeté, mely rejtvények minden egyes megfejtője, kivétel nélkül, könyvjutalmat nyer. Tartalmaz a folyóirat kitűnő elbeszéléseket, pompás novellákat a legjobb hazai és külföldi írók tollából. — Előfizetési ára 1/4 évre csekély 1 korona. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld az „Erdekes Könyvtár“ kiadóhivatala, Budapest, V., Kálmán-utca 2.

— **Példás kedvezményt** léptetett életbe hazánk egyik legszebb és legkedveltebb fürdője: Herkules fürdő. Az igazgatóság mindazokat, kik szerény jövedelemmel bírnak, augusztus 26-tól kezdve 5% árkedvezményben részesíti úgy a lakás mint a páratlan gyógyhatású kéndús és kősós meleg fürdők áráinál. Ismeretes, hogy e világhírű fürdők csatlakoztatott sikerrel használtatnak ischias, idült csúz, köszvény, bőr és csontbetegségek, aranyér, altesti bántalmak, vesebajok, vérszegénység stb. ellen. Dicséretes cselekedet az igazgatóság részéről, hogy az említett kedvezmény által módot nyújt az intelligens középosztálynak is, hogy a Herkulesfürdő gyógyító és üdítő hatásában részesülhessen.

— **Könyvnyomdánkban** egy jó házból való 13—14 éves fiú tanulóul azonnal felvétetik.

— Jó napot kívánok — szól, megállva a küszöbön.

A lány biborpiros arccal állt föl a lócáról, zavarában alig fogadta a köszöntést.

Az ifju meglepetve legeltette szemeit Dalma piruló arcán s gyönyörű alakján, melyet a dereka körül csavart bő selyemszál csak sejtetni engedett . . .

— Ne féljen tőlem, szép gyermek. És az ifju közelebb lépett hozzá. Hallottam, hogy Ibrahimnak egy csodarózsája van. Azt szeretném látni s olyást vinnék belőle, ha lehetne.

A leány lesütötte bársnyos, fekete szemeit az ifju tüzes tekintete alatt. Aztán hal-kan szólt:

— Nincs itthon az édes apám. Abból a rózsából pedig ugysem ad senkinek.

— De én jól megadnám az árát. — Az idegen egész közel ment a leányhoz s megfogta remegő kis kezét . . .

Dalma olyan különösen érezte magát, mint soha még azelőtt életében . . . Az idegen ruhájából bódító exquirit illat áradt felé s forró keze szorítása alatt érezte testének melegét . . .

Soha még ilyen közel férfi nem volt hozzá . . . Szerette volna kiszabadítani kezét a kezéből, de az, mint acélbilincs tartotta hatalmában . . .

Az ifju szelid erőszakkal ültette a leányt lócára, aztán maga is leült melléje.

— Messze innen egy nagy palotát építettek s annak a kertjében van mindenféle gyönyörű virág, amit csak pénzben meg lehet szerezni. Hírét hallottam Ibrahim csodarózsájának s azért jöttem, hogy vigyek belőle, mert anélkül hiányos a kertem.

Sokat beszélt még az idegen az ő szép kertjéről, nagy gazdaságáról, amely csak ur-nőjét várja . . .

A leány elbűvölten hallgatta . . . Aztán félni kezdett, hogy édes apja hazajön és haragudni fog, ha ott találja az idegent. Azért kérte szépen, hogy távozzék. Az ifju azonban addig rimázkodott, míg megígérte, hogy másnap éjjel, amikor az öreg Ibrahim már az igazak álmát aluszsa, ismét kijő a lugasba, ahol ő már várni fogja.

Dalma nem szabadulhatott a varázs alól, melyet az idegen bűvös közelsége okozott neki.

Az pedig karjai közé kapta a szép török leányt és forró ajkait reá tapasztotta az ő piciny ajkára.

Azután átvette magát a kerítésen s a másik percben a kocsirobogás behallatszott a lugasba, ahol Dalma álmódovza ült a lócán.

Még mindig érezte ajkain az ifju csókját, amely eddig ismeretlen gyönyörűséggel töltötte el egész valóját . . .

— Mi bajod neked? Olyan különös vagy ma. Szólt Ibrahim a leányának, amikor este leültek a vacsorához s Dalma alig érintette az eledelt, amely előtte volt.

A leány összeresztent.

— Nekem? Semmi . . . De azért elpirult és lesütötte a szemeit apja tekintete előtt.

Életében először . . .

Ibrahim aggódva nézett reá. Azután végig simította szép, fehér szakállát, sóhajtvá csoklóka homlokán a leányt s mindketten nyugvóra tértek.

Dalma azonban nem tudott elaludni . . . Még akkor is nyitott szemmel, álmatlanul feküdt ágyába, mikor az első hajnali nap-sugár bepillantott a kis ház ablakán.

Ibrahim a másik szobában nyugodtan aludt. Tisztes szakállá alól kikandikált a fényes aranylánc, amelyre a virágház kulcsa volt erősítve . . .

Nagysokára Dalmát is elfogta az álom. Azt álmodta, hogy az idegen elvitte magával abba a reneteg palotába, melynek ő volt az urója s amelynek kertje tele volt a csodarózsá ezer virágaival . . .

Együtt szedték a virágot. És a daliás idegen átölelte a karcsu derekát. Dalma mosolygott álomban, s finom orcámpái megremegetek a kéjtől. Még akkor is érezte azt az átható, exquirit illatot, mely az ifju ruhájából áradt feléje.

*

Nemsokára ezután egy reggel a szegény Ibrahim nagy bánatra ébredt.

ROSKA VERTÁN,
kir. bir. végrehajtó.